

politisering

Förre SACO-chefen, numera ledarskribenten på Svenska Dagbladet Bertil Östergren, präglade för några decennier sedan begreppet distributionsdemokrati. Innebörden var att individen i det genomorganiserade samhället uppdrar åt olika institutioner att sköta vissa ting. Han låter villaägarförbundet företräda hans intressen som småhusägare. Samlar han frimärken engagerar han sig i ortens filatelistförening. Genom avgifter till den fackliga organisationen ser han till att frågor rörande hans anställningsförhållanden bevakas.

Det finns givetvis ett motsatsförhållande mellan detta uppdragsdistribuerande och kraven på ökat inflytande över samhällsutvecklingen för egen del. Särskilt om de organisationer den enskilde delegerat uppgifter till missköter sig vill han ha bättre demokratiska möjligheter att korrigera bristerna. Men han vill också ha rätt att vara passiv.

Konflikten om hur mycket samhället och organisationerna skall bestämma över den enskilde har även återkommit i socialdemokraternas eftervalsdebatt. En del på vänsterkanten vill ju göra politik av precis allting. Köper någon en oljemålning som föreställer en person som plöjer en åker har han enligt deras synsätt företagit flera politiska handlingar. Motivvalet är antisocialistiskt och följaktligen världsfrånvänt och egoistiskt. Själva inhandlandet av tavlan är privatkapitalistiskt och berövar kollektivet dess självklara rätt att njuta av konstverket. Genom att spika upp det på väggen i vardagsrummet förborgerligar han ytterligare atmosfären för sig själv och de sina o s v.

Utgångspunkten för dessa vänstergrup-

per är alltså att den enskilde innerst inne är en dygnet-runt-politiker, en sammanträdesrobot. Han skall påverka hit och påverka dit. På jobbet är det MBL-förhandlingar. På fritiden är det den socialdemokratiska eller kommunistiska kommundelsföreningen eller facket. Därtill kommer bostadsområdesföreningen, Unga Örnar och liknande sammanlutningar. Se där den kollektiverade människan, efter tvångsvård avand all egocentricitet och helt inriktad på att till sista andetaget solidariskt verka till samhällets bästa – och Partiets!

Så funtade är inte många – lyckligtvis. De flesta vill fortfarande ha en privat sektor, en egen trädgård att odla. Den lilla institutionen, familjen, räcker. I dess hägn vill de tillbringa fritiden – inte i Folkets Hus-lokaler tillsammans med snackesaliga sammanträdesatleter.

I 1979 års val markerades ofta spänningen mellan den enskildes frihetskrav och tendenserna till centralisering och kollektivisering. Det märktes inte minst i de ekonomiska frågorna. Skall en allt större del av den gemensamma kakan slukas av samhället tills slutligen inte en smula återstår? Eller skall mer av den enskildes inkomster gå till honom själv att användas efter eget skön?

Samhället har successivt byggt ut sitt inflytande, men kanske delvis just därför har åtskilliga problem förvärrats. Kriminaliteten har ökat, missbruk av alkohol och narkotika likaså, situationen i skolan är på många håll alarmerande, svårigheterna växer för den enskilde att skaffa sig eget hem eller fritidshus. Då är det föga egendomligt att politikerföraktet vinner terräng. De styrande tar på sig mer och mer – och demonstrerar allt tydligare sin vanmakt, sin oförmåga att komma till rätta med missförhållandena.

En del finner det mer eller mindre asocialt att slå vakt om en privat sektor. Men hur skall man annars kunna bevara individens personliga ansvar? Har vi inte fortfarande bruk för det? Vad händer när initiativförmågan och viljan att satsa och forma sin egen tillvaro förkvävs av kollektiva institutioner eller fått en oskön död i den offentliga byråkratins kökkenmödding?

Den genompolitiserade människan är en lika stor myt som den genomsocialiserade. Individens inflytande tryggas bäst om han får mer att säga till om i egna angelägenheter. Samhället kan faktiskt vara taktfullt nog att inte lägga sig i allting.

Matti Häggström